

Сіроух Ірина Володимирівна
здобувач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СПОСОБУ ЗЛОЧИНУ У СПРАВАХ ПРО ЗВІДНИЦТВО

У справах про звідництво центральне місце займає аналіз способів його вчинення. Спосіб злочину є системою дій під час підготовки, вчинення та його приховування. За даними узагальнення кримінальних проваджень у справах про звідництво можна зробити висновок, що у більшості випадків правопорушниками застосовувалися заходи щодо підготовки до кримінально караного діяння, зокрема: 1) планування злочину; 2) пошук приміщення чи іншого місця для розпусти; 3) добір осіб, які згодні за винагороду надавати інтимні послуги; 4) добір співучасників злочину; 5) облаштування приміщення чи іншого місця для розпусти; 6) пошук клієнтів; 7) розподіл ролей між співучасниками. Вказані способи підготовки до вчинення злочинів, пов'язаних зі створенням та утриманням місць розпусти та звідництвом, можуть бути наявні як окремо, так і в сукупності в певному кримінальному правопорушенні.

Відповідно до Кримінального кодексу України об'єктивна сторона досліджуваного кримінального правопорушення полягає у: створенні місць розпусти, їх утриманні та звідництві для розпусти.

Створення та утримання місць розпусти у теорії кримінального права, як доречно наголошує А.А. Небитов, визначено таким чином, що відсутні чіткі критерії відмежування одного діяння від іншого. Тому, створення місця – це будь-які дії, що призвели до його виникнення. Водночас утримання місця є більш небезпечним, оскільки пов'язане з тривалим його функціонуванням. Відтак, утримання місця пропонуємо визначити як забезпечення можливості одній чи декільком особам відвідати його два і більше разів. Тобто, з моменту другого використання одного й того самого місця відвідувачами протиправні дії слід кваліфікувати як утримання місць розпусти [1, с. 96-97].

Слід погодитися із вченими, які зазначають, що створення місць розпусти виникає через вчинення наступних дій: 1) завершеного пошуку приміщення чи іншого місця для вчинення розпусних дій; 2) придбання, найму, оренди чи набуття будь-яким іншим способом приміщення чи іншого місця для вчинення розпусних дій; 3) відкриття закладу для здійснення дій розпусного характеру під виглядом офісу, масажного кабінету, лазні, нічного клубу, бару тощо; 4) облаштування приміщення чи іншого місця для вчинення розпусних дій; 5) підбору персоналу для роботи в приміщенні чи іншому місці для вчинення розпусних дій; забезпечення засобами зв'язку; 6) забезпечення його функціонування транспортом [2, с. 855].

Узагальнення кримінальних проваджень дало змогу зробити висновок, що серед основних способів вчинення злочинними групами досліджуваного кримінального правопорушення необхідно виділити такі: утворення місця для надання інтимних послуг – 23 %; утримання місця для розпусти і звідництва –

86 %. координація діяльністю із надання інтимних послуг та звідництва – 34 %; схилення осіб до надання інтимних послуг (шантаж, компрометація, використання службової залежності, грошова винагорода) – 49 %; створення умов для ефективного функціонування місця для розпусти з метою отримання значних прибутків – 46 %; знайомство і організація зустрічей для надання інтимних послуг – 37 %.

Спосіб приховування злочину також потребує відповідної уваги. Б. Б. Рыбников визначає його як діяльність особи, спрямовану на утаювання відомих їй фактів та обставин скоєного злочину [3, с. 67]. Він, як акцентував увагу М.В. Салтевський, «...має місце у тих випадках, коли: а) дії щодо приховування умисного злочину здійснюються після повної реалізації злочинного задуму і не є заздалегідь передбаченим продовженням дій з приховування, виконаних у період вчинення злочину; б) дії щодо приховування умисно вчинених імпульсивних чи вербальних злочинів (образа, наклеп), приховування яких у період вчинення неможливе і здійснюється пізніше; в) при приховуванні злочинів, учинених з необережності» [4, с. 426]. З огляду на проведене нами дослідження, утаювання інформації не є єдиним способом і тому наведене формулювання не можна визнати вичерпним.

До загальних способів приховування сутенерства слід віднести такі: маскування цільового призначення приміщення чи іншого місця для розпусти – 94 %; давання неправдивих свідчень у разі викриття, у тому числі висунення алібі – 78 %; вплив на сумлінних учасників процесу – 42 %; надання інтимних послуг лише «постійним» клієнтам – 27 %; використання корумпованих зв'язків в органах влади й управління – 7 %.

Підсумовуючи, слід зазначити, що способи підготовки й приховування сутенерства є важливими складовими способу вчинення цього кримінального правопорушення. Адже, зважаючи на його латентність, їх дослідження дає нові можливості для досудового розслідування, притягнення усіх причетних до злочину до кримінальної відповідальності.

1. Небитов А. А. Кримінальна відповідальність за створення або утримання місць розпусти і звідництво: актуальні проблеми теорії та практики / А. А. Небитов // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – № 1 (32). – 2014. – С. 95-98.

2. Кримінальний кодекс України :Науково-практичний коментар / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я.Тация. – [вид. 4-те, доповн.]. – Х. : Одісей, 2008. – 1208 с.

3. Рыбников Б. Б. Проблема сокрытия преступлений и ее место в советской криминалистике / Б. Б. Рыбников // Криминалистический сборник. – Рига, 1972. – С. 67.

4. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі); Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 588 с.